

ישיבה מיוחדת של הכנסת

הישיבה המאה-ושלוש-עשרה של הכנסת התשיעית

יום שני, כ"ב אייר תשל"ח (29 מאי 1978)

ירושלים, הכנסת, שעה 18:35

הצהרת אמונים של נשיא המדינה

1. נאום נשיא המדינה א. קציר

גדולות התקוות וגדול החזון המסעם בלבנו, חזון חידוש עצמאותנו וריבונותנו במולדת והקמתה של מדינה וחברה למופת. אולם לא פעם אחת נדמה כי אין לגשר בין החלום למציאות. אך חלילה לנו מלהתעלם ממאויי אבותינו וערגתם ולאכזב את בני הדורות הבאים. עוד רבים התפקידים וגדולות המשימות העומדות בפנינו. בטוחני שבבוא היום נתרומם תרומה מירבית, תרבותית וחמרית, לאזורנו ולעולם כולו. בשעה זו עלינו לעשות כל מאמץ לצימצום הפער החברתי, הכלכלי והתרבותי הקיים עדיין בין שבטי ישראל ולגיבושה של החברה הישראלית. נדאג לשיפור איכות החיים של חברתנו ולבניית "ארץ-ישראל יפה" — יפת-נוף ויפת-נוף-אדם כאחד.

שלושים שנה לאחר הקמת המדינה אנו נאבקים עדיין על בטחון ישראל ועל זכותם של בני עמנו לשוב לארץ אבותינו. אך רבים ומרשימים הם הישגינו בשנות תש"ח-תשל"ח. הן מצערה היתה ההתחלה, ועתה עינינו הרואות את כל החיל הזה שעשינו בארץ הזאת.

אני יודע ומאמין כי בכוח אמונתנו בצידקת דרכנו ובכוח הבקונו בארץ הזאת נוסיה ונעשה חיל גם בעתיד. נפעל ללא לאות לגאולת הארץ, להחשת תהליך קיבוץ הגלויות והפיכתן לעם אחד ומאוחד. נעשה לחיזוק הקשרים עם בני עמנו בארצות הפזורה, האוצרים בקירבם כוח תרבותי ומקצועי שלא ידענו כמותו בעבר. שיתוף הפעולה עמם יהיה לברכה להם ולנו כאחד ויסייע להגשמת חזון הדורות.

מאז שיבת-ציון לא נחננו אף לרגע את חלום השלום בארץ הזאת. רבה אמונתנו וגדולה תקוותנו שהממשל ומתן המתנהל בימים אלה והנתקל עדיין בקשיים גדולי, לים, יעלה על דרך-המלך. או-אז לא ירחק היום ונזכה לשלום-אמת ובר-קיימא עם שכנינו מדום, מצפון וממזרח.

רבותי חברי הכנסת, נשיא הולך ונשיא בא ומדינתנו לעולם עומדת. בעוד ימים מספר אחזור לעולם המדע ולעבודת מחקר והוראה ואשתדל לתרום את תרומתי הצנועה בתחומים אלה. אך כנשיא, כמדען וכאזרח, משוכנע אני, היום יותר מכל עת, בצידקת דבריו של נשיאנו הראשון, הפרופסור חיים וייצמן, שאמר: "מעל למדע קיימים ערכים נשגבים אשר רק בהם מרסא לנגעי האנושות — ערכי צדק ויושר, שלום ואחוזה".

ברוח זו שמת אני לברך את ידידי משכבר הימים, את יצחק נבון, הנוטל בשעת זו את שרביט הנשיאות

מזכיר הכנסת נ. לורד:
כבוד הנשיא!

(תקיעת שופר)

(חברי הכנסת והנוכחים באולם קמים לכבוד נשיא המדינה א. קציר והנשיא הנבחר ל. נבון)
(שירת מקהלה)

היו"ר י. שמיר:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ישיבה זו מיועדת לציון תום כהונתו של נשיא המדינה אפרים קציר ולהצהרת אמונים של הנשיא הנבחר יצחק נבון.

אני מבקש מכבוד נשיא המדינה מר אפרים קציר לשאת את דברו.

נשיא המדינה א. קציר:

כנסת נכבדה, חלפו חמש שנים מאז בחרתם בי לנשיא הרביעי של מדינת ישראל. היה זה פרק זמן הרה-גורל לעם ולמדינה. בראשיתו לחמנו על נפשנו, במלחמת יום-הכיפורים, ובסופו — אנו נתונים בפעם הראשונה מאז הקמת המדינה בעיצומו של משא-ומתן ישיר לקידום השלום באזורנו.

נוטל אני בשעה זו ברכת סרידה מכם. תודתי לכם על הזכות הגדולה שניתנה לי לשרת את עמי וארצי כנשיא המדינה. במשך שנות כהונתי זכיתי לשיתוף פעולה, אהדה והוקרה מחברי הכנסת הזו וקודמתה, ועל כך לכולכם תודה מלב.

מכנסת ישראל, מבירתנו הנצחית, שלוחה בזה ברכתי לכל אזרחי המדינה ולאחינו בני ישראל בתפוצות ובגליות.

בשנות כהונתי זכיתי להכיר את בני הארץ הזאת על עדותיה, קהילותיה וגלויותיה. כעבר כן גם בתקופת כהונתי היה משכן נשיאי ישראל ביתם של כל אזרחי המדינה ושל יהודי התפוצות כאחד. בבית זה מצא כל אירוע בעל חשיבות לאומית את ביטויו. בכל פגישה בארץ ובחוץ-לארץ חשתי באחריות הגדולה המוטלת עלי כנשיא מדינת היהודים. תמיד רחשתי תפילה כי אמלא את שליחותי באמונה ואתרום ליתר אחריות וליתר הבנה מבית ומחוץ. לבי סמוך ובטוח כי גם לאחר פרישתי מכהונת הנשיאות אמשך לפעול לפיתוחה ולשיגשוגה של מדינת ישראל, כשבלבי אהבה והערצה אין-קץ לאנשי רחי המדינה ולבני עמי.

"הנשיא הנבחר יתן את הצהרת האמונים ויתחיל לכהן בתום תקופת כהונתו של נשיא המדינה הקודם." נשיאות הכנסת התייצבה היום לפני הנשיא הנבחר והומינה אותו לבוא לכנסת ולמסור הצהרת אמונים. יצחק נבון, אבקשך לקום.

(יצחק נבון וכל הנוכחים קמים)

שאנא את יד ימינך ואקרא לפניך את דבר התחייבותך כנשיא מדינת ישראל:

אני יצחק בן מרים ויוסף נבון מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כנשיא המדינה.

הנשיא הנבחר י. נבון:

(בכיסוי ראש, מניח יד שמאלו על ספר התנ"ך ומרים יד ימינו):

אני יצחק בן יוסף ומרים נבון מתחייב לשמור אמונים נים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כנשיא המדינה.

(חותם על ההצהרה)

כנשיאה החמישי של מדינת ישראל. בטוהני כי ילך בדרך קודמיו ויוסיף לוויית חן וחסד משלו למשרה הרמה של נשיאות ישראל. מאחל אני לו שנות עבודה פוריית, פעילות ברוכה וחדוות יצירה בכל אשר יעשה. אני תפילה כי בימיו ובימינו תיושע יהודה וישראל ישכון לבטח.

היו"ר י. שמיר:

אדוני הנשיא, לפני חמש שנים נקראת אל כס הנשיא את מאחורי שולחן המעבדה בהיכל המדע.

ראית בתפקידך הרם שליחות אשר עליך למלא בשירות עמך.

מילאת את השליחות בכבוד ובחן, באהבת ישראל ובחום לבב אנושי, והנחלת כבוד לעמך ולארצך.

הכנסת והעם בישראל מודים לך על שנות כהונתך ומברכים אותך מעומק הלב לצאתך לדרכך החדשה-ישנה.

יהי רצון ותצליח בכל מעשי ידיך. תגדיל תורה ותאדיר הישגים למען עמך והאנושות כולה.

ברוך תהיה בכל אשר תלך.

חברי הכנסת, סעיף 10 של חוק-יסוד: נשיא המדינה, קובע:

2. נאום הנשיא הנבחר י. נבון

היו"ר י. שמיר:

אדוני הנשיא, אבקשך לשאת את דברך לפני הכנסת.

נשיא המדינה י. נבון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הפרופסור קציר היקר, הנני ניצב בפניכם היום בהוקרה עמוקה, בחרדה רבה ובתפילה כנה. בהוקרה — על האמון אשר נתתם בי; בחרדה — מפאת כובד הכהונה אשר הטלתם עלי; ובתפילה — שלא תצא תקלה מתחת ידי.

בחירתכם חצתה גדרות של ממשלה ויריביה ושל סיעות ועדות. משעה זו ואילך רואה אני עצמי נציגם של כל מרכיבי הריקמה הפוליטית, החברתית והדתית המנומרת שלנו, לרבות אותם אישים שלא ראו בשעתם אפשרות לתמוך במועמדותי, בטעמים שאני יכול להביי גם, אך צירפו לאחר מכן איחוליהם וברכותיהם. לכל חברי הכנסת — נתונה תודתי מעומק לבי.

הרשונא לי גם להביא מעל במה זו רגשי תודה נאמנים של רעייתי, שלי ושל בני ביתי לכל אותם האזרחים, ידועים ושאינם ידועים לנו, יהודים, מוסלמים, נוצרים ודרוזים אשר יזלו ואתנו בגילויי חיבה נדיבים, הרעישו עלינו ברכות וגם פרשו לפנינו קשת מגוונת של משאלות ותקווה. אלה מביעים בטחונם כי מעתה יימחה הפער החברתי, ואלה כי השלום בוא יבוא, אין ספק. ויש המצפים כי מעתה יתוקן כל פגע. מאוויים שונים, כיסופים כמוסים, כל אשר הומה ורוחש בלבותיהם של אזרחים בכל ימות השנה — זרם לעברנו בציפייה להגשמה מהירה.

שותף אני לרצונותיהם וחרד מציפיותיהם. אין לי אלא לומר כי בסייעתא דשמיא אעשה כל מה שנשיא בישראל יכול לעשותו, באהבה וביראה, ולקוות כי החונן לאדם דעת הוא גם ילמד לנו בינה להבחין בין הרצוי ובין האפשרי.

"הנשיא הנבחר יתן את הצהרת האמונים ויתחיל הודיות. זכיתי להיוולד בירושלים, טבורו של עולם ומוקד כיסופיו של עם ישראל. על כך חייב אני להודות לאבות אבותי של אבי, מקהילת יוצאי ספרד אשר באו מתורכיה לכאן, לפני יותר משלוש מאות שנה ומאו לא זוו ממנה יוצאי-חלציהם, וחייב אני תודה לאבי-אמי, אשר לפני ארבעה דורות, בהיותו רב של קהילת אוימר אשר במארוק, נגלה אלי — לדבריי — אליהו הנביא בחלומי ואמר לו: "עד מתי, כסבור אתה, תשב כאן בנחת ויירד שלים בצער?" לא שהה הרבה עד שצרר ספריו ומיטל-טליו, נטל את אשתו ואת בתו הקטנה, היא אמי, ועקר לירושלים לצמיחתו.

יהודים אלה שגדלתי בתוכם, היה להם צביון משלהם: בעלי-אגדה יותר משהם בעלי-הלכה; מצויים אצל ספרי המוסר, הפיוט והרגש; מתלמידי בית-הלל; בעיניהם יפה תורה עם דרך-ארץ ומקפידים שלא יהא רבב על כגדיהם; מוכנים למסור נפשם ובלבד שלא יצטרכו לבריית; ועם שאינם מושכים ידיהם ממה שהעולם הזה מזמן להם הרי אינם חדלים לרקום בלבם חלום בואו של המשיח.

כנסת נכבדה, שלושה מן הנשיאים שקדמו לי — חיים וייצמן, יצחק בן-צבי וזלמן שזר — אינם אתנו בחיים, וזכרם יישמר בלבנו לטובה מתוך הכרת-תודה על פעלם. הם הטביעו חותמם על מוסד הנשיאות והשגשגו אירו רישומם בקרב העם, איש איש על-פי נסיונו, נטיית לבו ומידת ימיו. היו פעולות שנעשו לשעתן והיו מפעלים שהוקמו עליהם שברכתם לא פסקה, והם מוסיפים וגוברים בלי הרף, וראויים לכל סיוע.

הנשיא הרביעי, אפרים קציר, ייבדל לחיים ארוכים, מורש עתה מרצונו וחזרו לתחומו הקודם, לעולם המחקר והמדע, כשהוא עמוס נסיון עשיר וחוויות עמוקות. התודעתו אל כמה מן הפעולות החשובות שנעשו על-ידי

גים מרשימים בתחומי החינוך, החקלאות והרווחה, תוך שימוש גובר בטכנולוגיה המודרנית. יש לעמול בלי הרף על קירוב הלבבות בינה ובין כלל האוכלוסיה ולהסיר כל מכשול שיכול לשבש מערכת תקינה בינינו.

כשם שהשיגנו מיוחדים במינם, אף הבעיות הניצבות בפנינו רבות במספרן ונוקשות במהותן. עדיין אנו מתייסרים בשאלות של פער כלכלי וחברתי, של גרען-שוליים ומשפחות במצוקה; עדיין מצויים בארץ חבלי אדמה התובעים הפרחתם; עדיין תלותנו הכלכלית בגור-מיוחד מרובה מדי; טרם הגענו לידי גיבוש עם אחד מכל השבטים שהגיעו לכאן ממאה-ושתיים ארצות, כשהם דוברים שמונים-ואחת לשון. תהליך הגיבוש החיובי והפור-רה קיים ופועל בלי הרף, אף כי גילוינו אינם בולטים תמיד לעין. לא בוריום יקרה הדבר ולא בשעה אחת נפתור את בעיותינו. "היחל בארץ ביום אחד" — אמר ישעיהו — "אם יולד גוי פעם אחת" לפנינו תהליך איטי, אפור ומפרך שאינו מלווה זוהר וברק. כך נעשים הדברים הגדולים, ואין ימים של גדולות בלי שקדמו להם שנים של קטנות.

מבלי להפחית ממשקלה של שום סוגיה רואה אני לפנינו שלוש בעיות מרכזיות והרות-גורל: השלום ויחסינו עם העולם הערבי; העלייה והקשר בינינו ובין יהדות העולם; והשלישית — רמתה המוסרית והתרבותית של חברתנו ואיכות חיינו בארץ.

חברי הכנסת, תשוקתו של עם ישראל לשלום אינה צריכה ראייה. אינני מכיר אף מפלגה אחת בישראל שאינה משתוקקת לשלום בלב שלם, ואינני מכיר ממשלה ביש-ראל, לא בעבר ולא בהווה, אשר לא היתה מוכנה, ואינה מוכנה כיום, לתת קרבן על-ימנת להשיגו. חילוקי-הדעות נסבו ונסבים כיום על הדרכים להשגתו ועל מידת הסכיון המותרת לנו על-ימנת להגיע אליו.

שנים רבות לא נלאו ממשלות ישראל מהושיט ידן לשלום — ללא מענה. לכן היה ביקורו של נשיא מצרים סאדאת בירושלים צעד חשוב ובעל משמעות מיוחדת במינה. קבלת-הפנים הנלהבת שערך לו העם בישראל הגדימה לו ולעולם מה רבה תשוקתנו לשלום. קבלת-הפנים החמה שזכה לה מצד העם המצרי בחזרו לארצו הוכיחה כי ייתכן שטען האיבה הרגשי הקודם יסוג ובמקומו תקום מערכת רגשית אחרת, הניווטה מצרכי המציאות של היום ומן התוחלת לעתיד מזהיר משותף לעמי האזור כולו.

אין יסוד לטענות כי ישראל לא גילתה הדדיות לצעדו של נשיא מצרים. הממשלה הציעה תכנית-שלום, שהיו כרוכים בה ויתורים וסיכונים, אלה היו ראויים להערכה גדולה יותר במצרים ובדעת-הקהל בעולם. לא היתה הצדקה להפסקת המשא-ומתן ואין כל מניעה לחיי-דוש, להמשיכתו.

אני פונה בקריאה לנשיא מצרים לחדש את המשא-ומתן במלוא התוקף. קטע הדרך שנותר למצותו קצר יותר מן הדרך אשר כבר עברנו בה. יותר תקוות נשתלו בלב שני עמינו מכדי שנוכל לאכזבם.

אני פונה גם אל יתר מנהיגי המדינות השכנות לצרף עצמם למאמץ העליון למציאת הסדר של שלום.

מה שאירע בינינו ובין שכנינו הוא אמנם פצע פתוח, ומערכת היחסים בינינו טעונה חומר רגשי רב, אבל הגיעה שעתה של ההשלמה הגדולה בינינו. דרושה היא

בשנים האחרונות, ויש בדעתי להמשיכן ולטפחן, תוך התייעצות אתו. הוא עסק בפעולות אלה במסירות, בלב חם ובהתמדה, וצר מאוד שבגלל צניעות הליכותיו לא תמיד נודעו פעולותיו בקרב הקהל הרחב במידה הראויה להן.

הנני מביע לו רגשי הוקרה ותודה על פעולותיו המבורכות ועל העצות הטובות אשר הואיל להעניק לי והריני מאחל לו ולרעייתו שנים ארוכות של עבודה יוצרת עם סיפוק-נפש.

בשעה זו הרשוני לשלוח ברכה מיוחדת לגברת רחל ינאית בן-צבי, המחמשיכה במפעלו של הנשיא המנוח בן-צבי. הנני מאחל לה ולעצמנו לראותה בתוכנו עוד שנים ארוכות כמקור השראה וכמותת חי של הגשמה חלוצית, אומץ-רוח ונאמנות לדרך.

כבוד היושב-ראש, מעמד זה חל במלאת לישראל שלושים שנה. חייב אדם מדי פעם להפקיע עצמו מרשות-היחיד שלו, מזמנו ומסביבתו, ולהשקיף על זמננו במידת ריחוק מסויימת כדי שיוכל להעריך את מלוא המש-מעות של התקופה שאבן גזי חיים.

אין עוד דור בתולדותינו שנע בין שני קטבים כה הפוכים וכה עזים: שואה מחרידה מזה וחיודש עצמאותנו מזה. ונדרשו מן העם כוחות נפשיים אדירים גם לשאת בלבו את פצעיו וגם להפיח אמונה בעצמו ולהקים את מדינתו. הישגיה הגדולים של מדינת ישראל לא החלו עם קומה. קדמו לה דורות של חולמים ולוחמים. ראשוני החלוצים והלוחמים רשמו דפי-זוהר בתולדותינו. כפי שכל עם מפתח תכונות משלו, במודע או בתוקף ונסבות, עלינו לפתח בעצמנו ובילדינו את תכונת הזכרון והשות-פות של עם-עולם, בשני ממדיו: במרחב ובזמן; לפתח יכולת החדהות עם דורות שחלפו מבלי לחלוש אף דף אחד מתולדותינו, והרגשת שותפות גורל עם כל קהילה יהודית ברחבי תבל.

מאז הקונגרס הציוני הראשון, לפני 80 שנה, גדלה אוכלוסייתנו בארץ פי מאה. החיינו לשון עתיקה על כל רבדיה; הקימונו צורות התיישבות שהן יצירות-סאר, ומגולמים בהן גם חזון חברתי וגם הישגים מעשיים יוצאים מגדר הרגיל. הקימונו זה"ל עממי, גדול ונועז, שוחר שלום ומנצח במלחמה; בחרושת, במדע ובטכנו-לוגיה הגענו להישגים מרשימים; עיירות-הפיתוח, מקר-יית-שמונה ועד אילת, שעברו בנתיב ייסורים, לא זו בלבד ששינו את מפת המדינה אלא הולכות ומשתלבות במסכת הכללית ומצמיחות מנהיגות צעירה ומוכשרת; הקימונו רשת חינוך מסועפת ובראשה מורים וגננות מסורים למלאכתם וחוזרים הכרת שליחותם; יסדנו בתי-אולפנה ומכוני מחקר בעלי מוניטין בין-לאומי; הפכנו מרכז רוחני ליהדות ומרכז תורה עולמי, ומספר הישיבות גובר ועולה; הפעילות בתחומי האמנות, התרבות והספ-רות היא בערכה ובממדיה מעל ומעבר למקובל בארצות אחרות בעלות אוכלוסיה בגודל דומה לשלנו.

הגענו להישגים אלה תוך שמירה על המשטר הד-מוקרטי ועל החירות בתוכנו. על-אף מלחמות דמים קשות ואכזריות שנכפו עלינו פעם בעפעם. הן נתעו מאתנו קרבנות רבים. אלפי המשפחות השכולות הן לא רק עדות לממדי ההקרבה שנתבעה מאתנו אלא הן משמשות גם מקור השראה בהתנהגותן ובדבקותן למטרות שלמענן נפלו יקיריהן. האוכלוסיה הערבית בישראל אף היא הגיעה להיש-

לב לראות בהתגשמות חזון נביאי ישראל אלא גם ראייה מפוכחת של איש-חזון שיגליו מעוגנות היטב בקרקע המציאות. חברתנו חייבת, לדעתו, להיות נושאת ערכים מוסריים, חברתיים והומאניים. רק אם ננהג כך ירצה גוער יהודי לבוא לכאן, נזכה לתמיכת העולם התרבותי ונוכל לעמוד מול אויבים בימי מבחן. מכאן שחזון חברה למופת אינו בגדר שאיפה לאחרית-הימים אלא תנאי הכרחי לקיומנו היום.

לא התברכנו באוצרות טבע רבים. יש לנו אוצר יקר אחד והוא האדם, התומר האנושי, ואדם זה יכול להיות כל אחד מאזרחי ישראל. לאדם פנים רבות והוא חתומר, בידי עצמו. הוא מסוגל להיות חמרני, תובעני ותוקפן, אבל הוא עצמו מסוגל להיות מקרין, מעניק ואוהב וולתו. המנוף המטלטל נפשו של אדם מצד אחד לצד הנגדי הוא אותו דבר ערטילאי ובלתי-ניתן למישוש הקרוי חזון, באין חזון ייפרע עם. ארצות לא מעטות מתנסות בכך והן נאנקות תחת ביטויי אלימות ופשע. ביטויים כאלה מוצאים להם, לצערנו, מקום מתרחב והולך גם בחברי תנו. שלושים שנה עסקנו בבניין המדינה — מעתה עלינו להתרכז בבניין העם. בדרך הטבע עסקנו עד כה בכ"מות — מעתה עלינו לעסוק באיכות.

עלינו לצקת דפוסי התנהגות כאלה בחיי יום יום שלא ייחשב אדם תמוהני אם הוא יקפיד על נקיון, על שקט, דיוק ודרך-ארץ, דאגה לרכוש הציבור, כבודו של הפרט; אם הוא יתבע מעצמו ולא מן המדינה, אם ירתום עצמו להתנדבות גם אם לא ייקרא לכך. עלינו להשתית חברתנו על מיטב המסורת היהודית-הומאניסטית, כשהיא נ"י זונה ממורשת ישראל ואינה אטומה למיטב היצירה הא"י-ניברסאלית.

כנסת נכבדה, דורות רבים משקיפים עלינו ועל מע"שינו, יהודים שמסרו נפשם על ייחוד קדושת השם, אלה שהתענו בחשכת הגיטאות והמלאח, יהודים שהועלו באש כבבשנים כשלבם מפרפר בין יאוש לתוחלת, לוחמים שמסרו נפשם על היקר לכולנו. עלינו להיות ראויים להם, להתחדש ולאמץ כל כוחות נפשנו למען תהא מדינתנו למופת ותפארת, לזכרם ולמען הדורות הבאים. בידינו היבר לעשותו. הישיגנו המופלאים בעבר הם עדות לכך כי נוכל גם למשימת התחדשות זו.

לב טהור ברא לי אלוהים ורוח נכון חדש בקרבי.

ד"ר י. שמיר:

אדוני נשיא מדינת ישראל, בעלותך על כס הנשיאות הרם מלוות אותך ברכות העם כולו על כל שכבותיו ועדותיו. מרבבות לבבות זורמות ברגעים אלה תפלות למרום כי תצליח בדרך ובפעלך למען עמך ומדינתך.

אין בידיך סמכויות הרבה לפקד ולצוות, אך רגליך עומדות מהרגע הזה במקום רם ונישא שאליו נשואות כל העיניים ונטויות כל האזניים, וכדיענו את אורחות רוחך ונתיבי לשונך בטוחים אנו כי כל אשר יבוא ממרו"י מי משכן הנשיאים יימין ירבה אחווה ורעות, ירפא פצעי שנאה ומחלוקת, יפיץ הבנה וסובלנות, ישרה יופי של נימוסים וחו של דרך-ארץ ויקרבנו איש לרעהו ואת כולנו יחד לקיום היעדים הלאומיים הגדולים ולהשגת השלום המיוחל.

איש הנשיא, עלה על כיסאך הרם והבא כבוד ונחת לישראל עמך, לירושלים עירך ולציון משכן כבודך.

יחי נשיא מדינת ישראל!

לכל הצדדים ועולם כולו. היא אפשרית אם הכול יידעו כי שום צד לא יוכל להשיג את כל מטרותיו, והכל יכירו כי אם העימות בנוי על תקווה לנצחון של צד אחד — הרי השלום בנוי על הרצון להתחשבות ולהבנה משני הצדדים. כאשר בניישם יחליטו להושיט ידם איש לרעהו ולמחוק פרקי המרירות שבתולדותיהם — הם ירשמו בא"ז וור דפים מזוהרים של פריחה ושיגשוג, לעיני עולם משתאה.

כנסת נכבדה, העם היהודי מונה כיום כארבעה-עשר מיליון וחצי נפש. בישראל מצויים כיום רק קצת יותר מעשרים אחוזים ממנו. ריכוז רובו של העם במולדתו ההיסטורית הוא גם חינוגי לקימו של העם והוא גם טעם הקמתה של המדינה. לא כל מי שרוצה לעלות — יכול, ולא כל מי שיכול — עולה. לאחרונה נשמע כאילו חלו הקלות מסוימות במצבם של יהודי סוריה. אם אכן הדבר — יש להביע הערכה על כך, אך עדיין נשללת מן היהודים הזכות היסודית ביותר והיא: היציאה מאותה ארץ, ואין להרפות מן המאבק על זכותם זו. אנו שמחים גם על המעשים שיציאתם מתאפשרת מברית-המועצות, אך התביעה והמאמץ לפתיחת שערי היציאה אסור שיחדלו אף לרגע. אין גם להרפות מן המאבק על חירותם לפתח את תרבותם היהודית. עלינו להגיע בעניין זה למיציא כל יכלתנו ההסברתית והפוליטית. לפנינו מערכת ממושכת, אך לא חסרת-סיכויים. אנו ניטול על עצמנו אחריות כבדה אם נרשה לנושא זה לרדת מסדר-יומנו ומסדר-יומנו של העולם.

בחלקו האחר של העולם, בעולם הפתוח, אנו ניצבים בפני בעיות ממין אחר. תהליכים סותרים מתרחשים בקירבו. מצד אחד מצטרפים לתנועה הציונית אירגונים המונים מיליונים, ומוקמים מוסדות חינוך ותרבות מע"י; מצד שני נושרים מהם אברים אברים בתה-ליך התבוללות גובר והולך ובממדים מדאיגים ביותר. חלק חשוב מן האובדים הוא גוער אידיאליסטי המחפש רעיון נשגב, אתגר גדול, שלמענם יקדיש כוחות נפשו ויבטא בכך את יצור ההתנדבות המפעם בו. אינני בטוח שאנו מכירים את עולמו הרוחני, אוצר מושגיו והכמהות שבלבו, אך ברור לי כי אין לנסות להקסים אותו בכפי-תוים חמרים. יש להתמודד אתו במישור הרוחני, הרע-יוני. יש לדעת לחשוף בפניו את ערכי היהדות הנצחיים, את מורשת ישראל על כל גילוייה, לעורר בלבו תחושה של שותפות גורל היסטורית ולהציב בפניו אתגרים שישבו את לבו ושיהיה בהם משום הגשמה אישית ולא-ימית כאחת: פיתוח המדבר, העזה חלוצית בכל שטחי העשייה, תרומה ליצירת חברת-איכות, גיבוש עם והעל-את רמתו התרבותית, המדעית והטכנית, ואולי נושאים אחרים אשר ישתלבו עם ערכיו הפנימיים. העם היהודי עובר תהליך מואץ ההופך אותו יותר ויותר לאקדמאי. יש להשחית את מחשבתנו ולגלות מסילות חדשות אל ציבור זה. הדרכים הקדומות השתכשו ולא תצלחנה עוד.

כבוד היושב-ראש, הרצל ביסס את תורתו על המצוקה — הכוח הדוחף — שיבא המוני יהודים אל הארץ היעודה. כוח דוחף זה אינו בשליטתנו ואל לנו לייחל לו. אך הכוח ההופך תלוי בנו — במידה שיעלה בידנו לעצב חברה שתמשוך אליה את היהודים מארצות החופש שאין בהן כוח דוחף.

מחולל עצמאות ישראל, מורי רובי, דוד בן-גוריון הירבה לדבר על החובה המוטלת עלינו להיות חברה למופת, לעם סגולה ולאור גויים. זו לא היתה רק משאלת-

(חברי הכנסת והנוכחים באולם קמים בצאת
 נשיא המדינה י. גבון והנשיא היוצא א. קציר)
 (תקיעת חצוצרות)

(חברי הכנסת והנוכחים באולם קמים וקוראים:
 יחי! יחי! יחי!
 (שירת "התקווה")

היח"ר י. שמיר:
 הישיבה נעולה.

מוזכר הכנסת נ. לורך:
 כבוד הנשיא!

הישיבה ננעלה בשעה 19:17.